

Allt du behöver veta när du går prov

Det kan vara mycket nytt att ta till sig när man går sina första prov. Vad betyder det domaren säger och vad förväntar de sig av dig och din hund? För dig som är ny som provdeltagare är det många nya ord, uttryck och omdömen som kan kännas främmande och som kan vara bra att lära sig mer om.

I denna information om prov har vi samlat de vanligaste uttrycken och omdömena som används på prov. Här hittar du uttrycken för fältprov på fjäll, fält och i skog. Vi har också tagit med uttrycken från eftersöksprov – spår och vatten.

Vi har hämtat beskrivningarna från SVK:s provregler och Domaranvisningar. På SVK:s hemsida vorsteh.se hittar du de fullständiga provreglerna och domaranvisningarna.

Klassindelning och poängberäkning

Det första vi vill påminna om är att du måste ta med hundens vaccinationsintyg till alla prov. Vid fältprov måste du dessutom ha med statligt jaktkort. Det gäller alla prov där man får fälla vilt. Du måste ha statligt jaktkort även om du inte jagar eller har jägarexamen.

Vi börjar informationen med att beskriva några allmänna regler om klassindelning och poängberäkning.

Klassindelning

För att få starta på jaktprov måste hunden vara minst 10 månader. Man kan anmäla den till följande klasser.

Unghundsklass (UKL)

Hundar som är yngre än 24 månader

Öppen klass (ÖKL)

Hundar äldre än 24 månader och som inte har fått mer än ett förstapris i ÖKL

Elitklass (EKL)

Hunden flyttas upp till elitklass när den fått två förstapris i ÖKL, eller ett förstapris i ÖKL med fältbetyg 8 eller mer. Man kan också ställa upp i elitklass om man vid prov i utlandet fått pris som godkänts av SVK och SKK för start i EKL. Se närmare om detta på SVK:s hemsida – Internationellt.

I eftersöksgrenar, spår och vatten, får man starta i EKL utan att tidigare ha fått pris i ÖKL.

Poängberäkning

Vid fältprov räknar man samman betygen från fyra olika delmoment. Fältdelens betyg för fältarbete och fältapport och eftersöksgrenarnas betyg för spår och vatten.

Eftersöksprov går man vanligtvis på sommaren innan fältprovsäsongen börjar på hösten. För att få räkna samman betygen vid eftersöks- och fältprov måste dessa genomföras under samma kalenderår.

Går man fältprov på våren kan man göra eftersöksgrenarna senare på sommaren, dock senast 31 augusti.

Vid provanmälan kan man ange de betyg man har med sig från eftersöksgrenarna. Det är inget krav, men det underlättar för provledningen på det aktuella provet.

Koefficienten är det tal man multiplicerar betyget med för att få totalpoängen. Detta har vi för att man lägger olika vikt på de olika provmomenten.

Med den här tabell kan du lätt räkna ut vilka poäng du får på ett prov och vad som krävs för de olika prisnivåerna.

Provgrenar	Betyg	Koefficient	Max poäng
Fältarbete	4 - 10	10	100
Fältapport	4 - 10	2	20
Eftersök/Vatten	4 - 10	5	50
Eftersök/Släppspår	4 - 10	3	30

Pris

Första pris: 160 poäng med lägst betyg 7 i fältarbete

Andra pris: 120 poäng och lägst betyg 5 i fältarbete

Tredje pris: 80 poäng

Allmänna regler vid prov

Övergripande krav

I UKL vill man se tidigt utvecklade och arbetsvilliga hundar med god jaktlust och goda jaktanlag. Brister i dressyren påverkar inte i någon större grad betygsättningen. I UKL behöver fågel inte fällas, men skott ska lossas i jaktbar situation i samband med stånd och resning eller flog. Domaren avgör om situationen är jaktbar. Betyget påverkas inte av om fågel fälls eller ej.

I ÖKL och EKL ska skott ha lossats i samband med stånd och resning eller flog för att hunden ska kunna godkännas. Vidare bör fågel vara fälld i samband med stånd och resning.

Provtid

För fältbetyg 4 ska hunden provas under minst 20 minuter, för fältbetyg 5 och 6 minst 30 minuter. För fältbetyg 7 eller mer minst 45 minuter för UKL och 60 minuter för ÖKL och EKL. Domaren bedömer när hunden är färdigprovad och kan ge en kortare provtid. Domaren kan avbryta provet om hunden inte kommer att godkännas.

Delat och odelat prov

Proven kan för alla klasser genomföras som *odelat prov* där alla fyra delmoment genomförs vid ett och samma provtillfälle eller som *delat prov* där eftersöksgrenar vanligtvis genomförs på sommaren och fältarbete med apport på hösten. Eftersöksgrenarna och fältproven ska genomföras under samma kalenderår för att kunna räknas samman. Vid prov på våren görs spår och vatten efter fältprovet dock senast 31 augusti.

Betyg

Betyg 4 – 10

På fältprov kan hunden få godkänt betyg från 4 till 10 för både fältarbete och fältapport. Fältbetyg 7 eller mer räknas som ett bra betyg som kan ge förstapris beroende på hur man presterat i övriga delmoment.

I eftersöksgrenarna, spår och vatten, kan man också få godkänt betyg från 4 till 10. Eftersom de räknas samman med fältbetygen så vill man gärna ha bra betyg i eftersöksgrenarna för att sammantaget kunna få ett högt pris.

Betyg EG

EG - Ej godkänd betyder att hunden inte genomfört provet med godkänt betyg. Det kan bero på en helhetsbedömning eller en enskild förseelse som att den gått långt efter annat vilt, rusat för långt efter fågel eller gjort något annat fel.

Eff

EFF - Ej för fågel innebär att hunden inte hittat någon fågel under provtiden och då kan man inte få något godkänt betyg.

Sök

Syftet med söket är att hunden effektivt och snabbt ska finna viltet och fatta stånd. Hur hunden utnyttjar vinden i sitt sök och hur systematiskt marken söks av kallas för reviering. Hunden ska självständigt söka efter fågel utan onödiga kommandon eller visselsignaler från föraren och den ska villigt låta sig dirigeras. Söket och farten ska vara anpassade efter rådande vind- och terrängförhållanden. Marken ska avsökas väl och den ska inte missa fågel.

Sök i UKL

Söket görs vanligtvis i motvind för att göra det lite lättare för unga hundar. Det som bedöms är hundens jaktlust, medfödda anlag i söket, hur den använder vinden, samt förmåga att finna vilt. För att bli godkänd ska hunden stå för fågel. Hunden ska ha provats i minst 20 minuter. För minimikravet (betyg 4) gäller att hunden visar ett sök och att den står för fågel. Hunden ska stå kvar så länge att domaren kan avgöra att situationen är jaktbar.

Sök ÖKL

Söket ska vara medvetet och uthålligt. Hunden ska visa tillräcklig lydnad och anpassa sitt sök till terräng och vind. Sökmönstret ska täcka terrängen väl och hunden ska hålla god kontakt med föraren.

Sök EKL

Samma krav som i ÖKL, men i EKL bör hunden prestera ett självständigt arbete och visa följsamhet utan överdriven styrning med visslingar och rop. Hunden ska visa god lydnad inför vilt, vid skott/flog samt vid fällning.

Egenskaper

Vid fältprov sätts egenskapssiffror för de olika delarna av sökarbetet. Gemensamt för delarna fart, vidd, reviering och följsamhet är att egenskapssiffran 4 är optimalt. Egenskapssiffrorna ses som en mycket viktig del av helhetsbedömningen av en hund, även de gånger då slutresultatet inte har gett ett högre pris.

Fart

Hunden ska söka i hög fart, dock får farten inte vara högre än vad näsan medger.

Vidd

Bra vidd är önskvärd och innebär att hunden täcker av hela den anvisade jaktterrängen ända ut i kanterna.

Reviering

Med reviering menas det sätt som hunden söker av den anvisade terrängen på ett bra sätt. Målet är ett sök där hunden systematiskt i slag söker av den anvisade terrängen utan alltför stort avstånd mellan slagen. Hunden ska utnyttja vind och terräng väl. Domaren gör ofta föraren uppmärksam på att hunden ska visa en god reviering och att det är viktigt för helhetsintrycket.

Följsamhet

Följsamhet är en kombination av samarbete, uppmärksamhet, kontakt och lydnad. Hunden bör föras med små medel. Den ska vara uppmärksam på sin förare och inte kräva för mycket förarstöd. Det är inte önskvärdt att hunden är alltför osjälvständig, kräver mycket förarstöd eller ständigt måste manas på för att söka ut i terrängen. Det är inte heller önskvärdt att hunden ger sig iväg på långa sök utan kontakt med föraren.

Stånd och Avance

Hunden ska självständigt finna fågel och spontant fatta stånd. Ståndet bör vara fast. Det betyder att den ska stå kvar när du närmar dig hunden. Hunden får bara lämna ståndet för att förbättra sin precisering av viltet eller när föraren kommenderar avance. Den får också lämna ståndet för rapportering.

Föraren ska anmäla ståndet till domaren, ofta genom att man sträcker armen rakt upp i luften och påkallar domarens uppmärksamhet. När domaren sett att du anmält stånd ska du vänta på att domaren kommer fram och ger dig tecken att avancera hunden. På förarens kommando ska hunden då frimodigt avancera och resa fågel. Om fågeln löper iväg ska hunden följa efter bestämt och villigt. Ovilja att resa fågel medför sänkt betyg. Under avancen får föraren inte beröra hunden. I samband med avancen ska skott lossas och om möjligt fågel fällas.

Jaktbar fågel är ripa, fasan, raphöna och morkulla, samt orre, tjäder och järpe. Annan fågel eller annat vilt kan godkännas av SVK. Korrekt stånd och resning av annat jaktbart vilt, t.ex. hare, är en förtjänst men kan inte utgöra underlag för ett godkänt betyg.

Eftergång

Om hunden går efter fågeln i flog kallas det för eftergång. Hund som går efter fågel bedöms olika beroende på i vilken klass den provas

I UKL ska hunden kunna stoppas inom ca 50 meter. Vid upprepade eftergångar blir hunden inte godkänd.

I ÖKL får den gå inom ca 5 meter, men diskvalificeras om eftergången är längre än ca 50 meter eller att eftergången är så intensiv att jaktbar situation omöjliggörs även under 50 meter.

I EKL ska den inte gå efter alls.

Eftergång på oskadat hårvilt/klövvilt, t.ex. hare eller rådjur, bedöms också olika beroende på i vilken klass man provas i.

I UKL kan hunden gå efter vid enstaka tillfällen, men diskvalificeras vid upprepade eftergångar eller om den går utom synhåll.

I ÖKL ska hunden kunna stoppas efter högst 50 meter, men diskvalificeras om eftergången är längre än ca 200 meter.

I EKL ska den inte gå efter alls och diskvalificeras om eftergången är längre än ca 50 meter.

Hund som envist förföljer oskadat vilt, samt ren eller andra tamdjur, ska uteslutas.

Precisering

Med precisering menas hundens förmåga att känna direktvittring av fågel/vilt och peka rakt mot fågeln i ståendet. Men domaren tar hänsyn till att fågel kan röra på sig mellan anmält stånd till dess hunden kommenderas avance och därmed kan göra att hunden inte reser direkt på viltet. Upprepade dåliga preciseringar ska dock uppmärksammas.

Sekundering

Det innebär att din hund spontant respekterar partner som fattat stånd, t.ex. genom att stanna eller stå på avstånd. Hunden ska stanna spontant eller kunna förmås av föraren att respektera partnerns stånd. Hund får inte "stjäla stånd" eller gå förbi partner och stöta vilt. Den sekunderande hunden ska vara lös och får inte kopplas förrän på domarens tecken.

Rapportering

Rapportering är när hunden lämnar ståendet för att göra föraren uppmärksam på att den hittat vilt och därefter visa föraren tillbaka till viltet.

Apport

När vilt har fällts ska hunden på förarens kommando, efter klartecken från domaren, säkert och snabbt apportera viltet till föraren. För högsta betyg ska avlämningen göras i förarens hand. Avlämning görs på plats som domaren anvisar. Föraren ska stanna på den plats där han/hon sänt hunden på apport, såvida inte domaren medger något annat. Hunden ska anpassa apportgreppet efter villebrådets tyngd och art. Motiverade omtag under apportarbetet utan ingripande av föraren påverkar inte betyget. Hundens apportgrepp får inte vara sådant att det skadar viltet.

För godkänt apportarbete är grundkravet i samtliga provgrenar och klasser att viltet ska kunna tillvaratas. Hunden blir underkänd om en apport inte utförs, även om godkänd apport har gjorts tidigare. Det får inte vara någon överdriven förarpåverkan i samband med avlämning för högsta betyg. Upprepade apportkommando sänker betyget.

Med knallapport menas att hunden springer fram till viltet innan apportkommando i samband med skott eller fall. Knallapport medför sänkt betyg på fältarbetet, men påverkar inte apportbetyget.

Blir inte fågel fälld gör man en kastapport. Kastapport innebär att en funktionär avlossar ett skott och därefter kastar ett jaktbart vilt ca 20-30 meter från hund och förare. Hunden ska då vara lös och sitta ca 2 meter vid sidan av föraren. I skott och kast ska hunden vara stilla. Efter tecken från domaren ska hunden apportera på förarens kommando. Domaren avgör om föraren får visa hunden var apporten ligger innan apportkommando ges.

Fågelns nedslagsplats ska vara synlig i UKL, men i ÖKL och EKL ska den vara skymd för hund och förare. Om hunden i samband med kastapporten är orolig eller fall- eller knallapporterar påverkar det fältbetyget.

Domaren kan som apportvilt vid kastapport godkänna ripa, orre, tjäder, järpe, morkulla, fasan, raphöna, and och måsfågel.

Oönskat beteende

Det finns flera typer av oönskade beteenden. Detta ska registreras i jaktprovprotokollet/domarberättelsen. Följande är exempel på oönskat beteende.

Aggressivitet

Reglerna är stränga när en hund visar aggressivitet mot andra hundar vid parsläpp eller under provet i övrigt. Ett sådant beteende leder vanligtvis till att hunden utesluts och att beteendet rapporteras.

Hängning

Hund som i parsläpp förföljer eller leker med sin partner och därmed inte presterar ett eget sök.

Kontrollering

Hund som i parsläpp ofta lägger upp sitt sök i samma slag som partnern men något bakom. Resultatet blir ofta att partnerns chanser blir förstörda eftersom den kontrollerande hunden gärna stjälar fågelsituationer.

Blinkning

Hund som visar viltskygghet genom att vid vittring av fågel/vilt vika undan.

Liggande stånd

Hund som ligger på ståndet.

Skallning

Hund som skallar under sök. Vid släpp händer det att hunden skallar av glädje och jaktlust under den första minuten. Detta är inget som man behöver lägga någon vikt vid, men däremot är det inte önskvärt att hunden skallar under sök.

Gnäll

Hund som gnäller omotiverat under provet, exempelvis när man förflytta sig eller när domaren informerar deltagarna.

Rotning

Med rotning menas att hunden upprepade gånger återvänder till en löpa eller där den tidigare hittat eller stått för fågel.

Kontakt

Hund som försvinner under längre tid än ca 10 min godkänns normalt inte i fältarbetet.

Eftersöksgrenar

Vattenarbete

Start och avlämningsplats i UKL och ÖKL ska vara ca 5 m från vattenlinjen och föraren ska stå ca 2 m vid sidan om hunden som inte ska vara kopplad. Hunden skall vara stilla/vara kvar vid angiven startplats vid kast och skott. I EKL får start ske från vattenlinjen.

I UKL kastas en fågel, vanligtvis and eller måsfågel, från stranden ut på öppet vatten. Hunden ska på kommando apportera fågeln när domaren säger till. Skott avlossas inte.

Vattendjupet ska vara sådant att hunden måste simma minst halva sträckan vilket gäller alla klasser. Hund som går i skott eller kast kan inte få högsta betyg.

I ÖKL kastas fågeln i vass eller annan döljande vegetation omedelbart efter att skott avlossats. Kastet ska vara högt så att hunden ser fågeln och var den landar. Fågeln ska kastas ca 40-60 meter från stranden beroende på provplatsen och vattentemperaturen.

I EKL läggs en fågel ut i vass eller annan vegetation utan att hunden ser var den ligger. Skott avlossas inte. Föraren ska visa hunden fallplatsen och sända den på apport. Söket får dirigeras av föraren från stranden med kommandon och handtecken. Fågeln ska ligga ca 40-60 meter från stranden beroende på provplatsen och vattentemperaturen.

Om man får domarkritiken UA, utan anmärkning, betyder det att arbetet är helt korrekt genomfört och man får högsta betyg.

Avlämning skall för högsta betyg göras i förarens hand. Om arbetet inte är felfritt ska orsaken anges i kritiken. En snabb och målmedveten igång är positivt och tvekan är negativt. Kraftig skallgivning längre än halva simsträckan ut mot apportobjektet ger sänkt betyg.

Hund i UKL som går i kast kan inte få högsta betyg (10). Hund i ÖKL som går i skott eller kast kan inte erhålla högsta betyg (9-10).

Stor vikt ska läggas vid hundens förmåga att arbeta självständigt utan förarstöd, hur hunden lyder kommandon och hur villigt hunden avlämnar.

I EKL ska mycket stor vikt läggas vid hundens förmåga att arbeta självständigt utan överdrivet förarstöd, att den lyder kommandon, samt hur villigt den avlämnar.

Startas hunden om en gång kan man få högst betyg 8 och vid andra omstart högst betyg 6. Klarar hunden inte uppgiften på andra omstarten blir den ej godkänd.

Lämnas apporten vid strandlinje och hunden inte fullföljer apportarbetet får den högst betyg 6 i UKL, betyg 5 ÖKL och betyg 4 EKL.

Vid vattenarbete värderas vattenpassionen med egenskapssiffrorna 0-5 (4 optimalt) och simtekniken med 0-3 (3 optimalt).

Släpspårsarbete

I UKL och ÖKL görs provet ofta med släpad and men det kan också vara kanin eller måsfågel. I PM för proven anges vanligtvis vilket vilt som kommer att användas. I EKL ska provet ske på släpat jaktbart vilt med en vikt av minst 3 kg och högst 7 kg. Släpobjektet ska vara kallt. Oftast används gås eller räv.

I UKL ska spåret vara ca 100 meter och i ÖKL och EKL ca 200 meter långt. Spåret ska läggas i bukter (i UKL endast i svaga bukter) och om möjligt i medvind. Startplatsen markeras och det släpade apportviltet läggs vid spårets slut.

Föraren ska under hundens arbete stå vid startplatsen där man visar hunden spårets start och spårriktningen, samt ger apportkommando. Då ska hunden ska ta an spåret och metodiskt följa det. Sele/halsband och lina är tillåtna i alla klasser.

I UKL kan hunden var lös eller att man följer med hunden i en minst 5 meter lång lina. I UKL får föraren också följa med i terrängen även om hunden startas lös. Föraren kan också använda lina på en del av spåret och sedan låta hunden gå lös. Vid spårslut, där viltet ligger, ska det apporteras och föras tillbaka till startplatsen.

I ÖKL och EKL får föraren följa hunden högst 5 meter i spåret och därefter återvända till startplatsen. Hunden ska utan vidare kommandon apportera viltet och hämta det till föraren.

Hundens förmåga att rätta apportgreppet efter villebrådets tyngd och art ska observeras. Apportgreppet får inte vara sådant att det skadar viltet. Hund som gräver ned släpdjur ska underkännas. Ringning ska noteras liksom hur hunden utnyttjar vinden vid spårningen. Effektivt ringningsarbete ska ej påverka totalintryck eller betyg.

Lyckas inte hunden med sitt arbete kan föraren kalla in hunden två gånger för omstart. Lyckas hunden först i sitt andra försök kan man få högst betyg 8 och i sitt tredje försök högst betyg 6. Klarar hunden inte uppgiften på tredje omstarten blir den ej godkänd.

Vid släpspårsarbete ges egenskapssiffror för spårteknik i graderingen 0-5, där 4 är optimalt.